

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA
Z JEZYKA POLSKIEGO
DLA XXXIX LO ORAZ 71 GIMNAZJUM

1. Podstawą oceniania z przedmiotu są wiedza i umiejętności oraz postępy ucznia.
2. Ocenianie bieżące odbywa się na podstawie:
 - 1) sprawdzianów;
 - 2) zadań praktycznych;
 - 3) kartkówek (nie dłuższych niż 15 min obejmujących 3 ostatnie tematy);
 - 4) pracy na lekcji;
 - 5) prac domowych;
 - 6) prezentacji;
 - 7) redagowania różnych form wypowiedzi pisemnych;
 - 8) odpowiedzi ustnych;
 - 9) aktywnego uczestnictwa w lekcji;
3. Ocenianie powinno uwzględniać wszystkie formy aktywności ucznia.
4. Oceny cząstkowe oraz roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych wyrażone są w stopniach według następującej skali:

	Stopień	Wartość liczbowa
1.	Celujący	6
2.	Bardzo dobry	5
3.	Dobry	4
4.	Dostateczny	3
5.	Dopuszczający	2
6.	Niedostateczny	1

Wagi ocen bieżących:

Lp.	Kategoria	Waga
1.	Sprawdzian	6
2.	Konkurs/ zawody sportowe	6
3.	Projekt edukacyjny	6
4.	Test na czytanie/słuchanie ze zrozumieniem	5
5.	Kartkówka	5
6.	Zadania praktyczne	5
7.	Tekst argumentacyjny/wypracowanie	5
8.	Praca na lekcji/aktywność	4
9.	Referat	3
10.	Plakat/prezentacja multimedialna	2
11.	Praca domowa	2
12.	Odpowiedź ustna	2
13.	Praca w grupach	2
14.	Rozwiązywanie zadań z treścią	2

15.	Wewnętrzny test diagnostyczny/kompetencji	1
16.	Nieprzygotowanie do zajęć	1
17.	Zeszyt ćwiczeń	1

5. Kryteria oceny prac pisemnych

KRYTERIA OCENY PRAC PISEMNYCH W GIMNAZJUM

I Treść 0- 4 p.

poziom 4 : rozumowanie pełne, argumentacja wyczerpuje wymagania tematu, wszystkie argumenty trafne,

poziom 3 : rozumowanie pełne, ale argumentacja nie wyczerpuje tematu, a niektóre argumenty są nietrafne,

poziom 2 : rozumowanie niepełne, większość argumentów trafnych

poziom 1 : próba zrozumienia tematu,

poziom 0 : brak argumentacji lub praca nie na temat,

II Segmentacja 0-1 p.

1p. segmentacja pełna i celowa,

0 p. – segmentacja przypadkowa lub brak segmentacji,

III Styl 0-1 p.

1p. –styl stosowny, konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi,

0 p. – styl niestosowny, niekonsekwentny lub niedostosowany do formy wypowiedzi,

IV Język 0-2p.

2p. – dopuszczalne 3 błędy (składniowe, leksykalne, frazeologiczne, fleksyjne lub stylistyczne)

1p. - dopuszczalne 4 błędy (składniowe, leksykalne, frazeologiczne, fleksyjne lub stylistyczne) ,

0 p. - powyżej 4 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)

V Ortografia 0-1 p.

1p. dopuszczalne 2 błędy,

0 p. – powyżej 2 błędów

VI Interpunkcja 0-1 p.

1p. – dopuszczalne 3 błędy,

0 p. – powyżej 3 błędów

KRYTERIA OCENY PRAC PISEMNYCH W LICEUM NA POZIOMIE PODSTAWOWYM

Prace stylistyczne oceniane są wg kryteriów maturalnych z przeliczeniem punktów na ocenę. Uczeń musi napisać pracę przekraczającą limit słów wynoszący 250.

Schemat oceny rozprawki zgodny z kryteriami oceniania prac maturalnych według wytycznych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (źródło *Informator o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015*).

A. Schemat kryteriów oceny rozprawki poziom podstawowy

A. Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu (postawienie tezy)

B. Uzasadnienie stanowiska (argumentacja)

C. Poprawność rzeczowa

D. Zamysł kompozycyjny

- E. Spójność lokalna
- F. Styl tekstu
- G. Poprawność językowa
- H. Poprawność zapisu

Schemat zasad oceny rozprawki

A. Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu

- 6 pkt. – stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu
- 3 pkt. - stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu
- 0 pkt. - stanowisko jest nieadekwatne do problemu podanego w poleceniu lub brak stanowiska

B. Uzasadnienie stanowiska

- 18 pkt. – trafne, szerokie, pogłębione
- 12 pkt. – trafne, szerokie
- 8 pkt. – trafne, ale wąskie
- 4 pkt. – uzasadnienie częściowe
- 0 pkt. – brak uzasadnienia

C. Poprawność rzeczowa

- 4 pkt. – brak błędów rzeczowych
- 2 pkt. – nie więcej niż 1 błąd rzeczowy
- 0 pkt. – błędy rzeczowe

D. Zamysł kompozycyjny

- 6 pkt. – kompozycja funkcjonalna
- 3 pkt. - zaburzenia funkcjonalności kompozycji
- 0 pkt. - brak zamysłu kompozycyjnego

E. Spójność lokalna

- 2 pkt. – pełna spójność / nieznaczne zaburzenia spójności
- 1 pkt. – znaczne zaburzenia spójności
- 0 pkt. – wypowiedź niespójna

F. Styl tekstu

- 4 pkt. – styl stosowny
- 2 pkt. – styl częściowo stosowny
- 0 pkt. – styl niestosowny

G. Poprawność językowa

- 6 pkt. – brak błędów/nieliczne błędy nierażące
- 3 pkt. - liczne błędy nierażące/nieliczne błędy rażące
- 0 pkt. - liczne błędy rażące

H. Poprawność zapisu

- 4 pkt. – zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
- 2 pkt. - nieliczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
- 0 pkt. - liczne błędy rażące

UWAGA!!!

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B -0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, przyznaje się punkty tylko w kategoriach A, B, C.

Błąd rzeczowy kardynalny dyskwalifikuje pracę – praca uzyskuje 0 punktów.

B. Schemat kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego poziom podstawowy

- A. Koncepcja interpretacyjna
- B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej
- C. Poprawność rzeczowa
- D. Zamysł kompozycyjny
- E. Spójność lokalna
- F. Styl tekstu

G. Poprawność językowa

H. Poprawność zapisu

Schemat zasad oceny interpretacji utworu poetyckiego:

A. Koncepcja interpretacyjna

9 pkt. – niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne

6 pkt. - niesprzeczna z utworem, ale spójna i/lub obejmująca sensy dosłowne

3 pkt. – częściowo sprzeczna z utworem

0 pkt. – brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej

15 pkt. – trafne i pogłębione

10 pkt. – trafne, ale niepogłębione

5 pkt. – częściowo trafne

0 pkt. – brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację

C. Poprawność rzeczowa

4pkt. – brak błędów rzeczowych

2pkt. – nie więcej niż 1 błąd rzeczowy

0 pkt. – błędy rzeczowe

D. Zamysł kompozycyjny

6 pkt. – kompozycja funkcjonalna

3 pkt. - zaburzenia funkcjonalności kompozycji

0 pkt. - brak zamysłu kompozycyjnego

E. Spójność lokalna

2 pkt. – pełna spójność / nieznaczne zaburzenia spójności

1 pkt. – znaczne zaburzenia spójności

0 pkt. – wypowiedź niespójna

F. Styl tekstu

4 pkt. – styl stosowny

2 pkt. – styl częściowo stosowny

0 pkt. – styl niestosowny

G. Poprawność językowa

6 pkt. – brak błędów/nieliczne błędy nierażące

3 pkt. - liczne błędy nierażące/nieliczne błędy rażące

0 pkt. - liczne błędy rażące

H. Poprawność zapisu

4 pkt. – zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące

2 pkt. - nieliczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące

0 pkt. - liczne błędy rażące

UWAGA!!!

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B -0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, przyznaje się punkty tylko w kategoriach A, B, C.

Błąd rzeczowy kardynalny dyskwalifikuje pracę – praca uzyskuje 0 punktów.

POZIOM ROZSZERZONY

C. Schemat kryteriów oceny wypowiedzi argumentacyjnej.

A. Określenie problemu

B. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu

C. Poprawność rzeczowa

D. Zamysł kompozycyjny

E. Spójność lokalna

F. Styl tekstu

G. Poprawność językowa

H. Poprawność zapisu

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej:

A. Określenie problemu

Zgodne z tekstem i pełne – 9 pkt.

Zgodne z tekstem, ale niepełne – 6 pkt.

Częściowo zgodne z tekstem – 3 pkt.

Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem – 0 pkt.

B. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu

Stanowisko adekwatne do tekstu i pełne – 9pkt.

Stanowisko zgodne z tekstem, ale niepełne – 6 pkt.

Stanowisko częściowo zgodne z tekstem – 3 pkt.

Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem – 0 pkt.

C. Poprawność rzeczowa

Brak błędów rzeczowych -2 pkt.

Jeden błąd rzeczowy lub więcej błędów rzeczowych – 0pkt.

D. Zamyśl kompozycyjny

Kompozycja funkcjonalna – 6 pkt.

Zaburzenia funkcjonalności kompozycji - 3 pkt.

Brak zamyślu kompozycyjnego - 0 pkt.

E. Spójność lokalna

Pełna spójność / nieznaczne zaburzenia spójności - 2 pkt.

Znaczne zaburzenia spójności - 1 pkt.

Wypowiedź niespójna - 0 pkt.

F. Styl tekstu

Styl stosowny - 4 pkt.

Styl częściowo stosowny - 2 pkt.

Styl niestosowny - 0 pkt.

G. Poprawność językowa

Brak błędów/nieliczne błędy nierażące - 4 pkt.

Liczne błędy nierażące/nieliczne błędy rażące - 2 pkt.

Liczne błędy rażące - 0 pkt.

H. Poprawność zapisu

Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące - 4 pkt.

Nieliczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące - 2 pkt.

Liczne błędy rażące - 0 pkt.

UWAGA!!!

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B -0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, przyznaje się punkty tylko w kategoriach A, B, C.

Błąd rzeczowy kardynalny dyskwalifikuje pracę – praca uzyskuje 0 punktów.

D. Kryteria oceny interpretacji porównawczej

A. Koncepcja porównania utworów

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej

C. Poprawność rzeczowa

D. Zamyśl kompozycyjny

E. Spójność lokalna

F. Styl tekstu

G. Poprawność językowa

H. Poprawność zapisu

Schemat oceniania interpretacji porównawczej

A. Koncepcja porównania utworów

Niesprzeczna z utworami i spójna – 6 pkt.
Niesprzeczna z utworami i częściowo spójna – 4 pkt.
Częściowo sprzeczna z utworami – 2 pkt.
Sprzeczna z utworami lub brak koncepcji – 0 pkt.

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej

Trafne, pogłębione – 12 pkt.
Trafne, niepogłębione – 8 pkt.
Częściowo trafne – 4 pkt.
Brak trafnych argumentów – 0 pkt.

C. Poprawność rzeczowa

Brak błędów rzeczowych -2 pkt.
Jeden błąd rzeczowy lub więcej błędów rzeczowych – 0pkt.

D. Zamysł kompozycyjny

Kompozycja funkcjonalna – 6 pkt.
Zaburzenia funkcjonalności kompozycji - 3 pkt.
Brak zamysłu kompozycyjnego - 0 pkt.

E. Spójność lokalna

Pełna spójność / nieznaczne zaburzenia spójności - 2 pkt.
Znaczne zaburzenia spójności - 1 pkt.
Wypowiedź niespójna - 0 pkt.

F. Styl tekstu

Styl stosowny - 4 pkt.
Styl częściowo stosowny - 2 pkt.
Styl niestosowny - 0 pkt.

G. Poprawność językowa

Brak błędów/nieliczne błędy nierażące - 4 pkt.
Liczne błędy nierażące/nieliczne błędy rażące - 2 pkt.
Liczne błędy rażące - 0 pkt.

H. Poprawność zapisu

Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące - 4 pkt.
Nieliczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące - 2 pkt.
Liczne błędy rażące - 0 pkt.

UWAGA!!!

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.
Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B -0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.
Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, przyznaje się punkty tylko w kategoriach A, B, C.
Błąd rzeczowy kardynalny dyskwalifikuje pracę – praca uzyskuje 0 punktów.

6. Aktywność ucznia na lekcji nagradzana jest plusami, otrzymania pięciu plusów równoznaczne jest z oceną bardzo dobrą za aktywność, wstawianą do dziennika lekcyjnego; trzech minusów - oceną niedostateczną.

7. W Szkole obowiązują następujące wymagania na poszczególne oceny:

1) Gimnazjum

Lp.	Skala procentowa	Stopień
1.	0-30%	niedostateczny
2.	31-50%	dopuszczający
3.	51-74%	dostateczny
4.	75-90%	dobry

5.	91-99%	bardzo dobry
6.	100%	celujący

2) Liceum

Lp.	Skala procentowa	Stopień
1.	0-39%	niedostateczny
2.	40-50%	dopuszczający
3.	51-74%	dostateczny
4.	75-87%	dobry
5.	88-99%	bardzo dobry
6.	100%	celujący

8. Ocena cząstkowa może być wyrażona przez znaki „+”, „-”, „,„

9. Oceniać należy systematycznie, w ciągu całego roku szkolnego sprawdzając minimum cztery obszary z wymienionych w pkt. 2 ust. 1 – 10.

Ilość ocen bieżących z zajęć edukacyjnych uzależniona jest od liczby godzin tych zajęć w tygodniu i odpowiednio wynosi:

- 1 godzina tygodniowo zajęć edukacyjnych min. 3 oceny bieżące;

- 2 godziny tygodniowo min. 5 ocen bieżących;

- 3 godziny tygodniowo i więcej min. 6 ocen bieżących.

10. W Szkole obowiązują następujące normy dotyczące sprawdzianów:

1) terminy sprawdzianów wpisywane są do dziennika z minimum tygodniowym wyprzedzeniem

2) nie więcej niż jeden sprawdzian dziennie i nie więcej niż trzy sprawdziany w tygodniu;

3) sprawdziany muszą być sprawdzone przez nauczyciela w terminie trzech tygodni od dnia przeprowadzenia, omówione na lekcji i przedstawione uczniowi do wglądu;

4) nauczyciel nie może przeprowadzić sprawdzianu, jeżeli poprzedni nie został oceniony i omówiony podczas lekcji;

5) kartkówki, trwające do 15 minut i obejmujące materiał z ostatnich 3 tematów, mogą być realizowane w dowolnym terminie, bez zapowiadania;

6) testy na czytanie/słuchanie ze zrozumieniem mogą być realizowane w dowolnym terminie bez zapowiedzi;

7) sprawdziany są obowiązkowe;

8) uczeń zna szczegółowy zakres materiału przewidzianego na sprawdzian;

9) sprawdziany muszą być poprzedzone lekcją powtórzeniową, utrwalającą wiadomości i umiejętności;

10) Jeżeli uczeń jest nieobecny na sprawdzianie [wyjątkiem jest tygodniowa nieobecność], pisze go na kolejnej lekcji lub w terminie wskazanym przez nauczyciela;

11) uczeń, ma prawo do poprawy oceny uzyskanej ze sprawdzianu w terminie uzgodnionym z nauczycielem, nie przekraczającym dwóch tygodni, od daty oddania sprawdzianów przez nauczyciela,

12) uczeń ma obowiązek poprawiania oceny niedostatecznej ze sprawdzianu,

- 13) uczeń może poprawiać tylko raz ocenę pozytywną ze sprawdzianu w terminie wskazanym przez nauczyciela,
- 14) z poprawy sprawdzianu do dziennika zostaje wpisana ocena równa lub wyższa,
- 15) w przypadku dłuższej nieobecności usprawiedliwionej, uczeń ma prawo pisać sprawdziany w terminie uzgodnionym z nauczycielem nie przekraczając 2 tygodni od daty powrotu do szkoły,
- 16) sprawdziany przechowywane są do końca roku szkolnego;
- 17) niesamodzielne pisanie sprawdzianu skutkuje oceną niedostateczną,
- 18) w przypadku nieobecności ucznia na pracy klasowej (sprawdzianie, teście) i ponownej nieobecności w wyznaczonym przez nauczyciela terminie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną (wyjątek stanowi pobyt w szpitalu lub długotrwała choroba, o czym jest poinformowany wychowawca klasy).

11. Uczeń nie ma możliwości zgłoszenia nieprzygotowania ze: sprawdzianu, referatu, plakatu/prezentacji multimedialnej, wewnętrznego testu diagnostycznego/kompetencji; terminu przeczytania lektury;

- 1) uczeń ma prawo do nieprzygotowania się do lekcji 2 razy w ciągu roku - 1 raz w semestrze - , w przypadku, gdy przedmiot jest realizowany w wymiarze jednej godziny [wiedza o społeczeństwie, wiedza o kulturze] Uczeń ma prawo do nieprzygotowania się do lekcji 4 razy w ciągu roku - 2 razy w semestrze - , w przypadku, gdy przedmiot jest realizowany w wymiarze dwóch i więcej godzin [j. polski, historia, religia].
- 2) zgłoszenie nieprzygotowania nie zwalnia ucznia z aktywności na lekcji.
- 3) za nieprzygotowanie uważa się: brak podręcznika, brak zeszytu przedmiotowego, brak zeszytu ćwiczeń, brak pracy domowej, brak lektury, nieopanowanie materiału z trzech ostatnich tematów.

12. Tytuły lektur i przewidywane terminy omawiania podawane są uczniom na początku roku szkolnego.

13. Omawianie lektury może być poprzedzone testem ze znajomości lektury.

14. Uczeń ma obowiązek prowadzenia zeszytu, który jest do wglądu nauczyciela.

15. Każdy uczeń jest zobowiązany do posiadania podręcznika i przynoszenia go na lekcje.

16. Postępy ucznia, w postaci ocen, nauczyciel zapisuje w dzienniku lekcyjnym z zaznaczeniem badanej kompetencji, a wychowawca w dokumentacji korespondencji z rodzicami;

- 1) Na wniosek ucznia lub rodzica nauczyciel uzasadnia każdą ocenę uzyskaną przez ucznia.

17. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych, zasady przystąpienia do egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego, sprawdzianu wiedzy i umiejętności reguluje statut szkoły.

18. Dla uczniów posiadających aktualne orzeczenia poradni o dysfunkcjach: w przypadku prac pisemnych błędy ortograficzne i interpunkcyjne nie wpływają na ocenę pracy z wyjątkiem wypracowań; w przypadku zadań związanych z pracą z tekstem uwzględniane będą także indywidualne zalecenia Poradni dla poszczególnych uczniów. Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych mają prawo do specjalnych zasad zawartych w pkt. 19,

zwanych „dostosowaniami”.

19. Metody pracy stosowane z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych
Nauczyciel na sprawdzających pracach pisemnych wpisuje godzinę oddania pracy przez ucznia [dotyczy punktów: 19.1, 19.2, 19.3, 19.4]

1) Dysgrafia i dysortografia

Dostosowanie wymagań dotyczy formy sprawdzania wiedzy:

W przypadku dysgrafii podstawowym problemem jest odczytywanie prac pisemnych ucznia. Wymagania merytoryczne w takim przypadku pozostają takie same, jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzenie pracy może być nietypowe. Na przykład jeśli nie ma możliwości, by uczeń pisał na komputerze lub drukowanymi literami, nauczyciel może poprosić ucznia o odczytanie pracy (praca klasowa) lub przepytanie ustnie z danego zakresu materiału (sprawdziany). Należy też umożliwić uczniowi (na jego prośbę) korzystanie z dyktafonu lub różnych form elektronicznego zapisu.

W przypadku dysortografii, czyli trudności z poprawną pisownią pod względem ortograficznym, fonetycznym, interpunkcyjnym, itd. należy stosować kryteria obowiązujące przy sprawdzaniu prac maturalnych. W żadnym wypadku dysortografia nie uprawnia do zwolnienia ucznia z nauki ortografii i gramatyki. Stosowne ćwiczenia uczeń może wykonywać samodzielnie, korzystając, np. z zeszytów z serii „Ortografitti” (Wyd. OPERON), do czego można zmotywować go systematyczną kontrolą jego pracy lub pod opieką specjalisty z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

2) Dysleksja

Ta dysfunkcja także nie daje możliwości obniżenia wymagań merytorycznych. Dotknięci nią uczniowie, z co najmniej przeciętną sprawnością intelektualną, najprawdopodobniej zechcą w przyszłości zdać egzamin maturalny, którego wymaganiom muszą sprostać. Dostosowanie metod i form pracy może tu polegać na przestrzeganiu kilku zasad.

W pracy z uczniem ze stwierdzoną dysleksją należy:

- preferować wypowiedzi ustne-sprawdzanie krótszych partii materiału powinno odbywać się często, a pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjnie sformułowane.
- unikać sytuacji, w których uczeń zmuszony byłby publicznie odczytywać dłuższe teksty (własne prace pisemne, utwory literackie)
- proponować uczniowi dodatkowe zadania domowe (o zwiększonym sukcesywnie stopniu trudności) polegające na sprawdzaniu rozumienia czytanego tekstu
- doceniać udział ucznia w pracy zespołowej (pracy w grupie na lekcji, podczas realizacji projektów)
- ze względu na wolne tempo czytania lub/i pisania zmniejszyć ilość zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub wydłużyć czas pracy. Należy jednak uważać, by uczeń nie był narażony na komentarze ze strony innych .
- motywować ucznia do opracowywania notatek z lekcji w formie schematów, mapy myśli, etc.
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań rozłożyć w czasie, zachęcać na korzystanie z e-booków i audiobooków
- egzekwować i nagradzać systematyczną pracę w domu.

3) Uczeń z zespołem Aspergera

Zespół Aspergera jest określeniem specyficznych, łagodnych przypadków autyzmu i został zdefiniowany jako jednostka chorobowa w połowie lat 80. Wykrywa się go u 20 –25 dzieci na 10000, częściej dotyczy chłopców niż dziewczynek.

Osoby z tym zaburzeniem cechują uporczywe lub powtarzające się zachowania i bardzo ograniczony zakres zainteresowań. W wieku szkolnym wykazują obsesyjne zainteresowanie matematyką, czytaniem lub pewnymi aspektami nauki, jednocześnie mają trudności ze zrozumieniem zachowań społecznych. Nie potrafią one zrozumieć potrzeb oraz punktu widzenia innych osób i odpowiednio reagować na nie.

Obecność w klasie ucznia z zespołem Aspergera nastręcza każdemu nauczycielowi charakterystyczne problemy – uczeń taki może przerywać mówiącemu lub mówić w trakcie wypowiedzi innych osób, niestosownie komentować, mieć trudności z rozpoczęciem i przerwaniem konwersacji. Większość dzieci z zespołem Aspergera ma problem z rozumieniem żartów, a także znaczeń metaforycznych. Miewają problemy z przystosowaniem się do zmian i akceptacją niepowodzeń, bywają nieuważni i łatwo się dekoncentrują. Dostosowanie metod i form pracy może w tym przypadku polegać na przestrzeganiu następujących zasad.

W pracy z uczniem ze stwierdzonym zespołem Aspergera należy:

- uczyć zasad dotyczących kolejności zabierania głosu w dyskusji, rozmowie na lekcji
- uczyć stosownych zwrotów inicjujących rozmowę, konsekwentnie ich wymagać
- wyjaśniać metafory, wyrazy wieloznaczne, znaczenia związków frazeologicznych
- kontrolować, czy polecenia dotyczące wykonywania zadań zostały zrozumiane
- przygotowywać ucznia na potencjalne zmiany
- przedstawiać precyzyjnie sformułowane oczekiwania i zasady dotyczące właściwego zachowania się
- uczyć, jak wstępować w interakcje społeczne poprzez odgrywanie ról
- zachęcać do wykonywania zadań wymagających konieczności współpracy, jednocześnie chronić przed niestosownym zachowaniem innych uczniów (edukować pozostałych uczniów)
- chwalić ucznia, wskazując mu, co zrobił dobrze
- uczyć zwracania się o pomoc
- pomagać zrozumieć własne zachowania i reakcje innych.

4) Zaburzenia zachowania

Obecność uczniów z zaburzeniami zachowania może w znaczący sposób komplikować pracę całego zespołu. Do głównych problemów takich uczniów należą min.: rozpraszanie się, zapominanie poleceń, utrzymanie ciągłej uwagi podczas wykonywania jednego zadania, trudności z zastosowaniem się do instrukcji (niewynikające z ich niezrozumienia), niekończenie rozpoczętych prac, szybkie nudzenie się.

Pomocne w pracy będą następujące zasady:

- przestrzeganie stałości i niezmienności reguł i zasad zachowania i pracy
- jasne i precyzyjne formułowanie poleceń oraz spokojne i konsekwentne egzekwowanie ich wykonania
- zapewnienie ograniczenia ilości bodźców
- zapewnienie możliwości kontrolowanego ruchu (uczeń może zapisywać na tablicy)
- przypominanie o samokontroli i sprawdzaniu, przy stosowania wzmocnień pozytywnych
- zapewnienie uczniowi poczucia akceptacji.

5) Uczeń szczególnie zdolny

W pracy z uczniem szczególnie zdolnym nauczycielowi przypada rola przewodnika, wskazującego różne możliwości, nienarzucającego własnych pomysłów i rozwiązań, a jedynie służącego pomocą i umożliwiającego uczniowi twórczą pracę, samodzielne dochodzenie do prawdy.

Dlatego głównymi metodami, które warto stosować w pracy z uczniem szczególnie zdolnym, są:

- metody poszukujące, problemowe: stawiające przed uczniem problemy otwarte i zamknięte, teoretyczne i praktyczne, rozwijające twórcze myślenie, nastawione na odkrywanie, wymagające od ucznia podejmowania wyzwań nie tylko intelektualnych, ale i opowiadania się w kwestiach społeczno-moralnych
- metody heurystyczne, np.: burza mózgów czy synektyka – poszukiwanie podobieństw pomiędzy danym obiektem a innymi obiektami
- metody rozwijające myślenie konwergencyjne, uczące gromadzenia i porządkowania faktów, dostrzegania reguł i algorytmów, wymagające samodyscypliny, skrupulatności i systematyczności
- techniki szybkiego uczenia, np. szybkiego czytania i mnemotechniki
- metody praktyczne, np. metoda projektów, metody zadaniowe, metody integracyjne i uczące pracy zespołowej, gry dydaktyczne
- metody uczące udziału w dyskusji – doboru trafnych argumentów, etyki dyskusji
- trening twórczości integrujący w sobie wiele różnorodnych metod heurystycznych
- metody umożliwiające ekspresję ucznia w wybranych przez niego dziedzinach (np. inscenizacje, przyjmowanie ról, symulacje, drama, metody wykorzystujące środki plastyczne lub muzyczne, itp.) oraz gwarantujące kontakt z dokonaniem współczesnej kultury i nauki (spotkania z wybitnymi twórcami, naukowcami, udział w przedstawieniach, wystawach)
- metody ewaluacyjne, które kształtują obiektywizm i niezależność myślenia, pozwalają na dokonywanie samooceny podejmowanych i zrealizowanych zadań, konstruktywną ocenę działań innych osób oraz przyjmowanie oceny od innych osób, w szczególności rówieśników.

Podczas pracy z uczniami uzdolnionymi szczególnie zalecana jest praca zespołowa, w której uczeń tworzy więzi społeczne.

- pracując w grupach jednorodnych pod względem zdolności uczniowie dzielą się wiedzą i doświadczeniami z uczniami o podobnych możliwościach, natomiast w grupach o zróżnicowanym poziomie uczniowie uczą się wspierać innych, pokonywać nieśmiałość, przekazywać w sposób zrozumiały posiadaną wiedzę
- zalecane jest także stosowanie losowego doboru grupy, aby poprzez realizowanie wspólnych celów możliwa była integracja osób o zróżnicowanym potencjale intelektualnym i społecznym
- zaleca się jednak ograniczenie pracy zbiorowej, podczas której uczniowie szczególnie uzdolnieni nudzą się.
- ważna jest również praca indywidualna podczas zajęć, co pozwala na dostosowanie treści i wymagań do możliwości i zainteresowań ucznia.
- oprócz pracy w systemie klasowo-lekcyjnym warto zapewnić uczniowi możliwość uczestnictwa w: zajęciach pozalekcyjnych w szkole – takich jak koła zainteresowań, warsztaty przedmiotowe, w klubach naukowych; zajęciach pozaszkolnych, np. zajęciach w domach kultury, wykładach na wyższych uczelniach; plenerach artystycznych, w konkursach, turniejach i olimpiadach, projektach tematycznych oraz obozach wakacyjnych (pozwoli to uczniom zdolnym na konfrontację własnej wiedzy z wiedzą ekspertów oraz innych uczniów na podobnym poziomie rozwoju intelektualnego).